

запозичуються через посередництво польської мови. З XIII ст. у Польщі внаслідок німецької колонізації починають з'являтися так звані “німецькі мовні острови”. Німецькі поселенці принесли генетично властиву їм мову та магдебурзьке право.

Проте в кінцевому результаті німецькі запозичення виявилися не такими стійкими, як латинські: нині можна говорити швидше про їх спорадичність, а не регулярність.

Як бачимо, у наявності іншомовних запозичень важливу роль відіграють екстралінгвальні фактори. Значна участь латини, особливо в юридичній лексиці української мови, є наслідком впливу римського права на формування польської, а потім і української національних правових систем. У понятійній системі римлян, що стала готовим зразком, уже функціонували дефінітивно визначені терміни, які склали понятійну сітку. Користування масивом термінів латинського походження було спричинене також і бажанням держав спільно творити європейську правову систему.

В.О. Красницький, студент ННПП НАВС;
Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін ННПП НАВС **Г.В. Янковська**

УЖИВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ У ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Сучасний етап розвитку української термінології характеризується стрімким збільшенням кількості запозичень. Як зазначає Н.С. Трач, на законотворчому етапі відбувається запозичення іншомовних термінів, оскільки Україна намагається узгодити національне законодавство з

нормами європейського права, що потребує відповідного термінологічного інструментарію.

Загальновідомо, що іншомовна лексика потрапляє до словникового складу мови внаслідок науково-культурних, політичних, військових, торговельних контактів народу-носія з іншими народами. Запозичення проникли в усі мікротерміносистеми. Вчені-філологи (Т. І. Панько, І.М. Кочан, Г.П. Мацюк) прийшли до висновку, що запозичені з інших мов слова у галузевих мікросистемах посідають близько 40 %. Джерелами стали латинська, грецька, французька, німецька, польська, англійська, голландська, італійська та інші мови. Запозичення з цих мов пов'язані з філософією, юриспруденцією, медициною, астрономією, географією, технікою, літературознавством, мовознавством тощо. Збагачуючи українську мову, збільшуючи її виражальні можливості та придатність як засобу спілкування в суспільстві, запозичені слова поступово втрачають свій іншомовний характер, підпорядковуються законам фонетики та граматики української мови.

Потрібно зауважити, що в складі термінологічної лексики права України домінують слова, утворені на ґрунті української мови, водночас досить велику кількість складають запозичені терміни. У кодексах України багато позначених словами іншомовного походження правових категорій є сталими, визначеними й зрозумілими термінами і термінологічними сполученнями.

На сьогодні у законодавчих актах функціонують такі запозичені терміни: а) у Конституції України – суверенітет, континентальний шельф, конфіденційна інформація, референдум, демократія, депутат, мандат, фракція, блок, сесія, генофонд, експлуатація, президент, коаліція, позиція, прем'єр-міністр, імпічмент, юстиція, реорганізація, вето тощо; б) у Цивільному кодексі України – цивільний, нотаріус, репутація, компетенція, ліцензія, офіс, банк,

реорганізація, кредитор, реципієнт, реєстрація, демонтаж, альтернативний, депозит, гарантія, принципал, аванс, іпотека, біржа, аукціон, паспорт, сертифікат, контракція, ресурс, бартер, рента, лізинг, ломбард, імпорт, сервітут, емфітевзис, суперфіцій тощо; в) у Кримінальному кодексі України – територія, диверсія, бандитизм, рецидив, санкція, гауптвахта, інспекція, конфіскація, документ, резидент, ліквідація, конфлікт, порнобізнес, референдум, фальсифікація, реєстр, бюлетень, бланк, трансплантація, легалізація, амністія, наркоманія, тероризм тощо; г) у Кримінальному процесуальному кодексі України – кримінальний, процесуальний, юрисдикція, реєстр, прокурор, екстрадиція, адвокат, експерт, спеціаліст, секретар, інформація, презумпція, ініціатива, конфіденційний, ідентифікація, компенсація, факсимільний, амністія, санкція, антитерористична операція, апеляція тощо.

Слід вказати, що не завжди виправданою є поява іншомовних слів на місці українських відповідників. Порівняйте звучання деяких запозичень з українськими словами: *офіс – установа, фундація – заснування, референт – помічник* тощо. Правда, з часом іншомовне слово може закріпитися за одними сферами вживання, а українське – за іншими. На жаль, українські законодавці у переважній більшості випадків без будь-яких підстав надають перевагу іншомовній термінології. Часто можна зустріти конструкції, в яких немає українських слів, наприклад, *банк-емітент, інтегральна мікросхема, компенсаційний лізинг, комерційна субконцесія, голографічний елемент, інвестиційної політика* тощо.

Взаємозбагачення мов було, є і буде. Хто бореться проти запозичень взагалі, той намагається припинити течію сильного потоку піщинкою, – зауважив відомий філолог Ф.П. Філін. Проте боротьбу за чистоту мови необхідно вести, але не проти іншомовного слова, а проти його неправильного

використання, а також – проти використання його без потреби. Важливо, щоб значення іншомовного слова було зрозумілим, не набувало потворних форм, було науково обґрунтованим, а його використання було об’єктивною необхідністю.

Г.В. Янковська, доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін ННПП НАВС, кандидат філологічних наук, доцент;

Б.С. Панченко, студент ННПП НАВС

ЗНАННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА НАБУТТЯ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ

Правову належність особи до держави визначає громадянство. Відповідно ст. 9 Закону України “Про громадянство України” однією з умов прийняття до громадянства України є володіння державною мовою або її розуміння в обсязі, достатньому для спілкування. Щодо процедури перевірки володіння або розуміння державної мови осіб, які хочуть отримати громадянство України, то маємо лише одну правову норму. Відповідно до Указу Президента України “Порядок провадження за заявами і поданнями з питань громадянства України та виконання прийнятих рішень” від 27 березня 2001 року № 215 про наявність необхідних знань з української мови свідчать: або документ про володіння державною мовою або її розуміння в обсязі, достатньому для спілкування, який видається в Україні керівником навчального закладу, місцевим органом виконавчої влади України або виконавчим органом місцевого самоврядування; або копію атестата чи витяг із залікової відомості диплома – для особи, яка має документ про